

Nagy László munkásságának jelentőségét, még kiaknázatlan nagy értékeit és nagyon jó tájékoztató azok számára, akik tudni akarják, mit is csinált, gondolt és talált ez a melegszívű, világosfejű, eszményéért rajongó és szívósan küzdő, kutató hajlamú magyar tanítóember.

Kenyeres Elemér.

Pedagógiai szemináriumok. III. kötet. A természeti és gazdasági ismeretek, ének, rajz, kézimunka és a testgyakorlás köréből. Sajtó alá rendezték: **Kehrer Károly és Krehnyay Béla.** Budapest, 1932. (8-r., 296 l.)

Mostani népiskolai tantervünk életbeléptetésével természetszerűen megélné a munka a népiskolai pedagógia területén. A módszerjavító törekvések, amelyek népoktatásunk korszerűsítésére irányultak, nemcsak élénkebbé válnak, hanem — szinte máról-holnapra — általánosakká is. Ami addig egyesek tökéletesítő vágyából, a javítás egyéni szándékából eredt, az 1925 óta tanítói kötelesség lett. Érthető tehát, hogy e törekvések iránt a legkisebb falu tanítója is érdeklődni kezdett. A tanítószeg közlönyei, különösen a Néptanítók Lapjának tantervi rovata, valamint az új követelményeknek megfelelő vezérkönyvek alkalomról-alkalomra türelmetlenül várt és éppen ezért örömmel fogadott olvasmányokká lettek. Egyre több tanító igyekezett iskoláját a modern pedagógiai gondolkodásnak megfelelően belsőleg átszervezni és ennek érdekében önmagát átképezni.

Közoktatási kormányunk a tanítószeg állandó továbbképzésének biztosítására s a tanítói önnevelés megkönnyítésére 1929-ben (883—05—11/1929 VIII/d sz. a.) elrendelte a *pedagógiai szemináriumok* létesítését s a megszervezés munkáját népoktatási tankerületeink vezetőire bízta. Királyi tanfelügyelőink ebben az új tisztségükben olyan nemes buzgalommal járnak el, hogy Petri Pál államtitkár e könyv ajánlásában már ezt írhatta: „En elsősorban ezen szemináriumi munkának tulajdonítom, hogy az iskolákban új légkör keletkezett.“

A pedagógiai szemináriumokban a tanítók kicserélik tapasztalataikat; tájékozódnak az újításokról, a reformtörekvések értékéről és eddig elért eredményeiről; megbeszélik a felmerülő nehézségeket s az akadályok elhárításának módját és eszközeit. Elméleti előadásokat és bemutató tanításokat hallgatnak, ezeket megbeszélik s így ismeretekben és tapasztalatokban gazdagodva, egyre táguló látókörrel és fokozódó munkakedvvel térnek vissza iskoláikba.

A fenti munka annak a könyvsorozatnak, harmadik s egyben befejező kötete, amely a Pest vármegye pedagógiai szemináriumában folyó munkába nyújt betekintést úgy, hogy a vezető vármegyénk derék tanítószega által ki-termelt értékeket mindjárt közkinccsé is teszi.

Ebben a kötetben a természeti és gazdasági ismeretek, az ének, a rajz, a kézimunka és a testgyakorlás tárgykörét dolgozták fel a szerzők hét fejtegetésben és negyvenhat tanításban. A fejtegetések közül különösen a természettan-vegytani tanításokat bevezető előadás figyelemreméltó. A természetrajz, gazdaságtan és háztartástan körében mozgó huszonöt tanítás között van minta a 2—3 órára terjedő folytatatólagos tanításokra, valamint a madarak és

fák napjának megtartására is. A szép tanítások között is kiemelkedik az, amely „Az emelő“-ről szól.

A tanítások általában a tanulók életéből, tanulmányi séták, valamint közvetlen megfigyelés és kísérletezés közben szerzett tapasztalatokból indulnak ki, igyekeznek a tanulókkal állandó kapcsolatban maradni és őket a gyakorlati életre nevelni. Azzal is a népiskola célját szolgálják, hogy józan és nemes hazafiasságra nevelnek, fejlesztik a tanulók társadalmi érzékét és nem feledkeznek meg a vallásos érzület ápolásáról sem.

A műnek minden egyes társszerzőjéről el lehet mondani, hogy a nemzeti munkaiskola eszméjének megvalósítására törekszik s ezért különösen tanítóknak ajánlhatjuk a fejtegetésekben és tanításokban való elmélyedést és a rajtuk való elmélkedést.

Egy esetleges újabb kiadásban a mű egységes voltát fokozni lehetne azzal, hogy az összeállítók a tanításokat szerkezetileg egyöntetűvé teszik.

Váradi József.

Einführung in die Philosophie und Pädagogik von August Messer, ordentlichem Professor der Philosophie und Pädagogik in Giessen, 1931. Felix Meiner-Verlag in Leipzig. (Wissen und Forschen, Schriften zur Einführung in die Philosophie, Band 23.) 198 l.

E kis kötet a sokat író szerző *Weltanschauung und Erziehung* címmel régebben megjelent könyvének átdolgozása. A jelenkori filozófia legfőbb fogalmairól és problémáiról tájékoztat és ezekkel kapcsolatban, ahol alkalom van rá, érinti a nevelés kérdéseit is. Egy előszóból és a következő hat szakaszból áll: I. Megismerés. II. Valóság. III. Érték. IV. Szabadság. V. Vallás. VI. Befejező elmélkedés. Filozófia és pedagógia. A pedagógiának mint külön tudománynak a kérdése. — A befejező szakaszt nem tekintve is, mely majdnem egészen a pedagógiai tudomány kérdésének van szentelve, minden szakaszban, kivéve az elsőt, van legalább egy fejezet, mely egyenesen a nevelés valamely kérdésével foglalkozik, de az első, az ismeretelméleti szakaszban is akad pedagógiai vonatkozású részlet, így a *Pszichológia és logika* című fejezetben a logika jelentőségének rövid fejtegetése a didaktika szempontjából.

A II. szakaszban, a metafizikaiban, *A természet- és történettudomány a nevelés számára való jelentőségükben* című fejezet szorosan pedagógiai tartalmú. Azt fejtegeti benne a szerző, hogy akármilyen nagy is a természettudományoknak és még inkább a történettudományoknak jelentősége a műveltség szempontjából, ezek, mivel csak tényekről adnak számot és nem kutatják az értékek érvényességét, nem nyújtanak elég alapot a neveléshez. A nevelőnek az értékproblémákba kell elmélyednie, hogy az ifjúságot vezethesse.

A III. szakaszban, az értékelméletiben, különösen a *Kultúra és nevelés* című fejezet pedagógiai tartalmú. Ebben a fejezetben adja a szerző a nevelés céljának meghatározását is. Szerinte a nevelés célja: a növendéket képessé és hajlandóvá tenni arra, hogy mint önálló tag részt vegyen ama kultúrközösségek feladataiban, melyekhez tartozni fog.